

8. Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı

Dr.Dilek Gün, Dr. Aslı Turgut Erdemir***

* *Marmara Üniversitesi Hastanesi Dermatoloji Anabilim Dalı*

** *SSK İstanbul Eğitim Hastanesi Dermatoloji Kliniği*

8. Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı 30 Kasım - 1 Aralık 2002 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirildi. Toplam 367 kişinin katıldığı kurultayda, daha önceki kurultaylardan farklı olarak uzmanlık eğitimi öğrencilerinin katılımının fazla olması dikkat çekiciydi. Kurultayda ele alınan başlıca konular şöyle özetlenebilir:

1) Ulusal Sağlık Otoritesi:Türkiye ve Dünya Uygulamaları: Türkiye'de uzmanlık eğitiminde ulusal otoritenin Sağlık Bakanlığı olduğu ve bazı çağdaş ülkelerde olduğu gibi özellikle uzmanlık derneklerinin bu otoriteye katılımının desteklenmesi gerektiği vurgulandı. Toplam 14 kişiden oluşan tıpta uzmanlık kurulu içerisinde tabipler birliğinden sadece 1 kişinin oluşu, uzmanlık derneklerinin ise hiç temsil edilmeyişi eleştirildi.

2) Uzmanlık Derneklerinin Nitelikleri ve Kamusal Etkinlikleri: Bu panelde Türk Oftalmoloji Derneği, Türk Radyoloji Derneği, Türk Nöroşirürji Derneği,Toraks Derneği ve Pratisyen Hekimler Derneği yer aldı. Her dernek kendi özellikleri ve etkinlikleri ile ilgili bilgiler verdi. Örneğin,Türk Nöroşirürji Derneği adına konuşan Prof.Dr.Yücel Kanpolat özellikle "Türk" isminin önemi üzerinde durdu, dernek olarak düzenledikleri kongrenin ilk gününde "aile toplantısı" adını verdikleri sorunların tartışıldığı bir toplantı düzenlediklerini söyledi. Toraks Derneği adına konuşan Prof.Dr. Ali Kocabaş, halk sağlığı ile ilgili etkinliklerden (sigara karşıtı mitingler, astım broşürleri,...) bahsetti ve her yıl 10 araştırmacıya yurtdışı kongre katılımı imkanı sağladıklarını söyledi. Türk Radyoloji Derneği adına konuşan Prof.Dr. Ayşenur Cila, daha önce farklı kongreler düzenleyen 2 farklı derneğin olduğunu ve bunların birleştiğini, kendi içlerinde bazı yan dal dernekleri (toraks radyolojisi, nöroradyoloji,...) bulundu-

ğunu ve bunların ulusal kongrede kendilerine ayrılmış günlerde kurslar düzenlediklerini belirtti. Türk Oftalmoloji Derneği adına konuşan Prof.Dr. Emin Özmert, bir yeterlilik kurulu oluşturduklarını ve 2003 yılında bir yeterlilik sınavı planladıklarını ifade etti.Türk Cerrahi Derneği adına konuşan Doç.Dr. Atilla Korkmaz, 2 aşamadan oluşan cerrahi yeterlilik sınavının ilkinin 2000 yılında gerçekleştirdiklerini söyledi.

3) Uzman Hekim Gereksinimi ve İnsan Gücü Planlaması: Bu paneldeki konuşmacılardan Samsun Milletvekili Prof.Dr. Haluk Koç, Türkiye'de yetişmiş insan gücü sayısının yeterli olduğunu, sorunun, dağılımın dengesizliği ve meslek içi eğitimin yetersizliğinden kaynaklandığını ifade etti. "Tam gün" çalışmanın özendirilmesi ve sağlık alanına ayrılan kaynakların artırılması gerektiğini söyledi. Panelde yer alan diğer konuşmacılar Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü Prof.Dr. Ferit Bernay, Sağlık Bakanlığı Daire Başkanı Recep Karpuz ve Ankara Üniversitesi Gastroenteroloji Bilim Dalı öğretim üyesi Prof.Dr. Ali Özden bu konudaki görüşlerini aktardılar.

4) Uzmanlık Eğitimi İstanbul Anketinin Değerlendirilmesi: Uzmanlık Eğitimi Çalışma Grubunun düzenlediği bu anket çalışmasında, eğitim hastaneleri ve üniversite hastaneleri arasında, toplam poliklinik sayısı, asistan başına düşen hasta sayısı, asistan eğitim programının varlığı, teknik donanım, yapılan yayınlar gibi bazı parametreler açısından yapılan karşılaştırmaların sonuçları sunuldu. Beklenildiği üzere, eğitim hastanelerinde "hizmet anlayışı"nın baskın olduğu ve uzmanlık eğitimi açısından kurumlar arasında standardizasyonun bulunmadığı ortaya çıktı. Panelin tartışma kısmında, eşit koşullarda uzmanlık eğitimi almayan asistanların, tıpta

uzmanlık tüzüğü'nün öngördüğü yeterlilik sınavına eşit koşullarda katılımının mümkün olmadığı görüşü bazı asistanlar tarafından ileri sürüldü.

5) Tıpta Uzmanlık Tüzüğünde Yer Alan Kurul ve Komisyonlar: Tüzükte yer alan kurul ve komisyonların üyeleri, yetki ve görevleri anlatıldı, eski ve yeni tüzük arasındaki farklardan bahsedildi. Kurultayda sık sık üzerinde durulan, uzmanlık derneklerinin bu kurullar içinde yer almayışı, Türk Tabipleri Birliği'nin ise yeterli üye sayısı ile temsil edilmeyişi bu panelde de eleştirilen noktalardan biriydi.

6) Türkiye'de eğitim Kurumlarının Akreditasyonu ve Uluslararası Örnekler: Bu panelde, anabilim dallarının UEMS kanalları ile akredite olması, tüm uzmanlık derneklerinin yeterlilik kurullarını oluşturması, ulusal meslek kuruluşlarıyla ilişki içinde bulunulması, ülke içi ve uluslararası asistan değişim programlarının uygulanması gibi konular üzerinde duruldu. Panele katılan konuşmacılar akreditasyon çalışmaları konusunda kendi deneyimlerinden bahsederek önerilerde bulundular.

7) Tıpta Uzmanlık Eğitimi Bitirme Sınavları: Bir kurumda eğitimin değerlendirilmesi için, bir çekirdek eğitim programının varlığı, asistan karnesi uygulamasının gerekliliği üzerinde duruldu. Uzmanlık sınavlarının bilgi, beceri ve davranışı birlikte değerlendirmesi gerektiği vurgulandı. Uzmanlık sınavları için uygulanabilecek farklı yöntemlerden bahsedildi. Bir örnek olarak nesnel yapılandırılmış klinik sınavlardan (OSCE-objective structured clinical examination) bahsedildi ve tıpta uzmanlık sınavının bu tür bir sınava dönüşümünün önerildiği söylendi. Ayrıca asistan ve öğretim elemanlarının eğitim sisteminin faydası hakkında fikir birliği içinde olması gerektiği vurgulandı.

8) Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı ile ilgili bilgiler ve konuşmacıların sunumları <http://www.8tuk.atu.org.tr> adresinde yer almaktadır. Kurultay sonuç bildirgesi ekte sunulmuştur.

Bu kurultaya katılmamda bize destek olan Deri ve Zührevi Hastalıkları Derneği'ne teşekkürlerimizi sunarız.

SONUÇ BİLDİRGESİ

1- Bugün için ülkemizdeki sağlık otoritesi Sağlık Bakanlığı ve yeni hazırlanan Tıpta Uzmanlık Tüzüğü ile belirlenmiş karar yetkisi olan tek organ olan Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) olarak görülmektedir. Bu Kurulda Sağlık Bakanlığı 6, YÖK 5, SSK ve TTB 1'er üye ile temsil edilmektedir.

TUK'un oluşumunun katılımcı, işleyişinin demokratik olması tıp ortamının beklentisi olup kurulda meslek örgütü ve uzmanlık derneklerinin yeterince yer almamış olması eleştirilmiştir. Kurulun oluşumunda uzmanlık eğitiminin diğer taraflarının (örneğin asistanların) yer alması da hedeflenmelidir.

Kurulun karar alma sürecinin demokratik ve şeffaf olması sağlanmalıdır. Tüm toplantı tutanakları daha sonra açıklanmalıdır. Tüm kurullarda yer alacak olan temsilci üyelerin bu alanda çalışmış olmaları, tıp ortamında oluşmuş birikimlerini yansıtmak üzere hazırlık yapmaları da yararlı olacaktır.

Tıpta Uzmanlık Eğitiminde, Ulusal Otoritenin doğal bileşenleri olan TTB ve Tıpta Uzmanlık Derneklerinin de TUK'da eşit olarak temsili gereklidir.

2- Ülkemizde halen uzmanlık alanlarındaki rakamsal veri eksikliği, uzman hekim gereksiniminin planlanması için

sağlıklı bir veri tabanı oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu görev, uzmanlık dernekleri tarafından üstlenilmeli ve eşgüdüm TTB-UDKK tarafından sağlanmalıdır. Veri sağlama konusunda YÖK, Sağlık Bakanlığı ve SSK gibi kuruluşların desteği alınmalıdır.

3- Bütün Uzmanlık Dernekleri, görev alanları, nitelikleri ve kamusal alandaki etkinliklerini belirleyerek yeniden tanımlamalı ve bu konularda UDKK ile işbirliği içinde çalışmalıdır.

4- Bütün uzmanlık derneklerinde uzmanlık eğitimi öğrencilerinin (asistanlar) de yeterli ve etkin bir şekilde temsil yetisinin sağlanması konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

5- TTB-UDKK bünyesinde bir 'Asistan İnişiyatifi' oluşturulmalı ve her uzmanlık derneğinin bu yapılanma içinde iki uzmanlık öğrencisi ile temsili sağlanmalı ve bu temsilin demokratik olmasına özen gösterilmelidir.

Uzmanlık eğitimi ile ilgili olarak alınacak her türlü karar ve uygulama da bu inisiyatifin aktif katılımı ve ilgili alt komisyonlarda demokratik temsili sağlanmalıdır.

6- 'Uzmanlık Eğitimi İstanbul Raporu'nda da belirtildiği gibi,

a) Ankette belirtilen veriler doğrultusunda eğitim birimleri kendilerini yeniden gözden geçirmelidir.

b) Uzmanlık eğitimi veren kurumlar arası farklılıklar giderilmeli, ideal eğitim için optimal koşullar sağlanmalıdır.

c) Kurumlar kendi bünyelerinde eğitim ve hizmet standartları için kurullar oluşturmalı ve bu kurullarda her kademede eğitimciler yanında eğitilenlerin de demokratik temsili sağlanmalıdır.

d) Asistan karnesi ve ara sınav uygulamaları yaygınlaştırılırken, asistanların bir temel eğitim kursundan geçirilmeleri de sağlanmalıdır.

e) Eğitimcilerin (Üniversitelerde Profesör, Doçent ve Yrd.Doçent; eğitim hastanelerinde ise Şef, Şef Yrd ve Başasistan) de belirli aralarla değerlendirilmesi ve eğitilmeleri için gerekli çalışmalara başlanmalıdır.

f) Eğitim için döner sermayeden pay ayrılmalı, asistanların eğitimle ilgili gereksinimleri karşılanmalıdır.

7- Eğitim hastanelerindeki eğitimcilerin Tıp Fakültelerindeki eğitim kadroları ile aynı özlük haklarına kavuşturulması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

8- Yetersiz altyapı ile ve siyasi nedenlerle açılan Tıp fakülteleri ve Eğitim hastanelerinden gerekli koşullara uygun olmayanların verilecek belirli süreler sonunda uzmanlık eğitimi içeriği ve alt yapısı ile ilgili çekirdek eğitim müfredatı da daOhil olmak üzere belirlenen kriterleri yerine getirmeleri sağlanmalıdır. Yapılmaması halinde eğitim verme yetkisinin 'engellenmesi' konusunda Tüzükteki 'Eğitim Kurumlarını Değerlendirme Komisyonu'na büyük görevler düşmektedir.

Gerekli koşulları sağlamadan yeni eğitim kurumlarının açılması da engellenmelidir.

9- Yeni Tüzükle, Üniversitelerde 3 yılını doldurmayan yardımcı doçentler ve eğitim hastanelerinde de başasistanlar eğitici kadrosu dışında tutulmuştur. Bu durum işlevsel açıdan gerçekle bağdaşmadığı gibi yürürlükteki

diğer yasa ve yönetmeliklerle de çelişmekte olup, özlük hakkı kayıplarına da yol açabilir.

10- Tıpta Uzmanlık Tüzüğünde tanımlanan 'Eğitim Kurumlarını Değerlendirme Komisyonu'nda özellikle birimlerle ilgili incelemelerde, ilgili alandan uzmanlık eğitimi öğrencilerinin de temsili sağlanmalıdır.

Eğitim veren tüm kurumların (üniversite veya eğitim hastaneleri) değerlendirmesi ile ilgili düzenlemeler eşit olmalıdır.

11- 'Eğitim ve Müfredat Komisyonu'nda da sayısal anlamda bir temsiliyet sorunu olduğu açıktır. Bu temsiliyet sorunu giderilmeli ve buna ek olarak her uzmanlık dalında uzmanlık derneklerince belirlenecek en az bir son yıl asistanının da ilgili komisyona katılımı sağlanmalıdır.

12- Tüzüğün 17. maddesinde 'Asistanlık giriş sınavının sonuçları ve asistanlığa başlama' başlığı altında ele alınan ve '... asistanlığa başladıktan sonra kurum veya dal değişikliği için yeniden asistanlık giriş sınavına girenlerin mesleki bilgi sınavı % 3 oranında düşürülür' şeklindeki düzenleme kabul edilemez niteliktedir.

13- Tüzüğün 26. maddesinde yeterlik sınavı eğitimle ilgili gerekli düzenlemeler ve standardizasyon sağlanmadan uygulanmamalıdır.

14- Tüzüğün 28. maddesinde Uzmanlık Sınav Jürileri'nin seçimi ile ilgili esaslar ve kriterler belirlenmişken, sınav jürilerini seçmekle yetkili olan Tıpta Uzmanlık Kurulu, Eğitim Kurumlarını Değerlendirme Komisyonu ve Eğitim ve Müfredat Komisyonu üyeleri için hiçbir kriter belirlenmemiş olması son derece büyük bir eksikliklerdir.

15- Yan dalların tespiti konusundaki eksikler ve önerilere uygun olmayan değişiklikler ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

16- 'Kurultayımızda ifade edilen ilkelere uygun' bir Tıpta Uzmanlık Yönetmeliği çalışmaları hızla gerçekleştirilmeli ve bu alandaki yasal boşluk doldurulmalıdır.